

WAT DOET HET L.E.I. MET DE GEGEVENS VAN DE BEDRIJFS- ECONOMISCHE BOEKHOUDINGEN?

1. Sinds vele jaren worden door het L.E.I. rapporten opgesteld over de kostprijzen van landbouwproducten. Deze rapporten steunen op gegevens van bedrijven, welke na bespreking met de landbouwconsulenten en - zij het nog te weinig consequent - met de georganiseerde landbouw worden gekozen. In verband met de verwerkingscapaciteit worden slechts bedrijven uit een beperkt aantal gebieden in het kostprijsonderzoek betrokken en per gebied slechts bedrijven van enkele (belangrijke) grootteklassen.

De keuze dezer bedrijven vindt plaats op basis van enkele criteria:

- a. de natuurlijke en extern-economische omstandigheden der te kiezen bedrijven moeten maatgevend zijn voor het gemiddelde van het gebied, waar de bedrijven zijn gelegen;
- b. de te kiezen bedrijven moeten vakkundig worden geleid en als zodanig maatgevend zijn voor het gemiddelde van overeenkomstige vakkundig geleide bedrijven in de desbetreffende streek.

Het al of niet vakkundig geleid worden is moeilijk in positieve vorm aan te geven. Opgemerkt kan worden, dat de keuze niet mag worden gedaan aan de hand van de financiële bedrijfsuitkomsten, maar slechts op basis van hetgeen men door bedrijfsbezoek aan technische gegevens en inzicht kan verkrijgen. Deze gegevens en dit inzicht moeten betrekking hebben op de productierichting, de intensiteit van de bedrijfsvoering en de efficiency, welke in het bedrijf als geheel wordt bereikt. Tevens dient de kwaliteit van de per bedrijf variabele productiemiddelen - met name levende en dode have - er bij te worden betrokken.

De praktijk van de bedrijfskeuze wijst uit, dat het meer een selectie betreft in negatieve zin, waarbij zowel de uitersten aan de slechte, als die aan de goede kant worden uitgeschakeld.

2. In de kostprijsrapporten wordt elk jaar aangegeven hoe de resultaten van de bedoelde bedrijven onder 1 in het voorafgaande boekjaar zijn geweest. Deze resultaten geven uiteraard slechts een beperkt beeld van de gehele landbouw, omdat zij slechts betrekking hebben op een of enkele groepen bedrijven van een beperkt aantal gebieden. Bovendien zijn de kostprijsrapporten voornamelijk gericht op hetgeen in een toekomstige productieperiode mag worden verwacht, aangaande het niveau van kosten en opbrengsten voor genormaliseerde omstandigheden. Van de ontwikkeling van de werkelijk bereikte bedrijfsuitkomsten en van de factoren, welke daarop van invloed zijn, kan in de kostprijsrapporten geen overzichtelijke beschrijving worden gegeven. Toch is er behoefte aan een zodanig beeld van zoveel mogelijk gebieden en uiteraard berustende op gegevens van zoveel mogelijk bedrijven.

Zoals bekend, wordt getracht in deze behoefte te voorzien, allereerst door het opstellen van "landelijke verslagen per bedrijfstype" en vervolgens zo mogelijk ook van de belangrijkste aspecten van de economische toestand voor de landbouw als geheel. Momenteel is dit werk nog in een beginstadium, waarbij een eerste verslag is opgesteld voor de weidebedrijven en één voor de gemengde bedrijven op zandgrond. Deze verslagen zijn getiteld: "Uitkomsten van bedrijven over t/m (ontwikkeling van de kosten en de opbrengsten over de laatste jaren)".

Van enkele zijden is de mening geuit, dat reeds de gegevens van de laatstgenoemde verslagen een rol zullen spelen bij het prijsbeleid. Men is daarbij bevreesd, dat de in deze verslagen genoemde absolute cijfers van kosten en opbrengsten zullen worden beschouwd als zijnde maatgevend voor de (vakkundig bedreven) landbouw als geheel of in ieder geval voor de gebieden waaruit ze afkomstig zijn. Zolang de bedrijven, welker gegevens aan deze verslagen ten grondslag liggen, niet zijn gekozen op basis van dezelfde criteria als voor de kostprijsrapporten worden gehanteerd, moet een dergelijke interpretatie niet toelaatbaar worden genoemd. In verband hiermee wordt voorgesteld de gegevens over het absolute niveau van kosten en opbrengsten in deze verslagen te splitsen in twee groepen, nl. enerzijds de gegevens welke als zodanig ook in de kostprijsrapporten zijn te vinden en anderzijds de gegevens van de overige bedrijven, waaraan in tegenstelling met de eerstbedoelde groep niet de pretentie kan worden verbonden dat zij maatgevend zijn voor vakkundig geleide landbouwbedrijven van bepaalde grootte in bepaalde gebieden. Dit laatste behoeft uiteraard niet in te sluiten, dat er tussen beide groepen uit een en hetzelfde gebied belangrijke verschillen bestaan in winstgevendheid per bedrijf.

Om in de toekomst wel het niveau van kosten en opbrengsten van vakkundig geleide bedrijven van bepaalde grootte aan te kunnen geven voor gebieden, welke niet in het kostprijsonderzoek zijn betrokken, zal de keuze der bedrijven in deze gebieden moeten worden herzien. In dergelijke gebieden zal dan een voldoende aantal bedrijven moeten worden gekozen aan de hand van dezelfde criteria als onder ad 1 genoemd voor de kostprijsrapporten.

Voor het beschrijven van de wijzigingen, welke voor de boer van belang zijn geweest in verband met hun invloed op de bedrijfsresultaten, is het niet nodig de splitsing in twee groepen aan te houden. Wel zullen de bedrijven welke afwijkend zijn (met name de bedrijven, welke in de standaardoverzichten niet in het gemiddelde zijn opgenomen en in beginsel ook de voorbeeldbedrijven) niet voor deze beschrijving worden gebruikt. Aan deze afwijkende bedrijven, welke meestal door een bijzondere bedrijfsvoering zijn gekenmerkt, kan echter wel - als aparte groep - aandacht worden besteed.

3. Voor onderzoek van bepaalde vraagstukken op het gebied van het bedrijfsbeheer kan door het L.E.I. in beginsel worden gebruik gemaakt van de gegevens van alle bedrijven welke tot oplossing van dergelijke vragen zouden kunnen bijdragen. Uiteraard zullen dergelijke gegevens in beginsel ook als documentatiemateriaal in publicaties van het L.E.I. moeten worden verwerkt.

Daar bij het onderzoek van vraagstukken als hier zijn bedoeld vrijwel steeds een groot aantal technische gegevens nodig is, is niet alleen samenwerking met instanties voor technisch landbouwkundig onderzoek gewenst met het oog op het verzamelen en bewerken van gegevens, maar natuurlijk evenzeer bij de keuze van de bedrijven, welke geschikt (en bereid) zijn om de benodigde gegevens te leveren.